

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax. +40-21-3126578/85
e-mail: support@cncd.org.ro
Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA NR.104
din data de 06.03.2013

Dosar nr.: 247/2012

Petiția nr.: 2788/08.06.2012

Petent: Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant

Reclamat: Cotidianul România Liberă, prin reprezentant

Obiect: Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant, semnaleză Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării o posibilă faptă de discriminare cauzată de apariția unui articol de presă, în cotidianul România Liberă „Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă,, și anume opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România.

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

I.1.1. Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant, ...

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

I.2.1. Cotidianul România Liberă, prin reprezentant, ..

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petenta Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant, semnaleză Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării o posibilă faptă de discriminare cauzată de apariția unui articol de presă, în cotidianul România Liberă „Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă,, unde apar postate opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România, ce au menirea de a afecta grav dreptul la demnitatea personală a acestei comunități.

III. Procedura de citare

3.1. Prin adresa nr. 2788/18.06.2012 a fost citat petentul, adresă prin care i s-a adus la cunoștință că, în caz de neprezentare, poate trimite punctul de vedere în scris, precum și orice alte dovezi, potrivit art. 68 alin. 2 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor. Partea reclamată a fost citată prin adresa nr.2952/18.06.2012, adresă prin care i s-a adus la cunoștință că, în caz de neprezentare, poate trimite punctul de vedere în scris, precum și orice alte dovezi, potrivit art. 68 alin. 2 din Procedura internă de soluționare a petițiilor și sesizărilor. Părțile au fost citate pentru data de 03.07.2012. Procedură legal îndeplinită.

3.2. Prin adresa nr. 3297/09.07.2012 partea reclamată a depus punct de vedere.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentului

4.1.1. În data de 04.06.2012, partea reclamată publică articolul "Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă,,. În acest sens, pe varianta online a cotidianului, apar postate la rubrica comentarii, o avalanșă de păreri și opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România, ce au menirea de a afecta grav dreptul la demnitatea personală a acestei comunități.

4.1.2. Nu se pune în discuție libertatea presei scrise, ci mai exact obligația asumată de fiecare cotidian, central sau local, în ceea ce privește filtrarea și postarea comentariilor cititorilor, cu privire la aspectele dezbătute în articolul de presă, la care se fac comentarii.

4.1.3. Petenta solicită sancționarea contravențională a părții reclamate, deoarece consideră că numai astfel poate fi conștientizată gravitatea faptelor părții reclamate, prin înlăturarea, pentru viitor, a unui asemenea comportament prejudicios la adresa etniei rome din România.

4.1.4. În acest sens, petenta a depus probatoriu, articolul de presă din data precizată, însoțit de comentariile la care se face referire, gen: ,,*Mai bine ți-ai vedea de treaba ta acolo și lasă-ne pe noi, românii care trebuie să îndure aceste animale, să stabilim.....ar trebui expulzați în SUA și Danemarca să se bucure acolo de drepturi și libertăți.....*

Susținerile părții reclamate

4.2.1. Partea reclamată susține faptul că, referitor la comentariile apărute pe varianta online a ziarului, sistemul de filtrare electronic nu este perfect și nu poate filtra toate expresiile injurioase sau discriminatorii, redactorul însărcinat cu moderarea lor este uneori copleșit de numărul mare de mesaje primite de la cititori, susținând faptul că se strecoară temporar comentarii care pot fi interpretate ca discriminatorii.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. **În fapt**, petenta Partida Romilor Pro Europa, prin reprezentant, semnaleză Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării o posibilă faptă de discriminare cauzată de apariția unui articol de presă, în cotidianul România Liberă ,, Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă,, și anume opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România.

5.2. **În drept, conform art. 2 alin. 1 din O.G.137/2000**, privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, **etnie**, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.

5.3. Potrivit **art. 15 din O.G. 137/2000, republicată**, constituie **contravenție**, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.

5.4. Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, pe **criteriu de etnie**, care au ca efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a **drepturilor omului** și a libertăților fundamentale.

5.5. **Dreptul de a nu fi supus discriminării** constituie unul dintre drepturile fundamentale într-o societate democratică, dreptul la egalitate constituind un drept cu aplicare imediată și nu progresivă având în vedere că discriminarea în sine este un afront adus demnității umane. Tratatul discriminatoriu are de cele mai multe ori ca scop sau ca efect umilirea, degradarea sau interferența cu **demnitatea persoanei** discriminate, în mod particular, dacă acest tratament se manifestă în public. Tratănd pe cineva mai puțin favorabil datorită unor criterii inerente sugerează în primul rând dispreț sau lipsă de respect față de personalitatea sa.

5.6. Pe de altă parte, **dreptul la libertatea de exprimare** este garantat în Constituția României, care prevede în art. 30 alin. (1) și (6) că "(1) Libertatea de exprimare a gândurilor, a opiniilor sau a credințelor și libertatea creațiilor de orice fel, prin viu grai, prin scris, prin imagini, prin sunete sau prin alte mijloace de comunicare în public, sunt inviolabile. Însa libertatea de exprimare, din perspectiva alin.1 al art. 30 trebuie coroborată cu alin.2 din art. 30 care prevede în mod expres că „(2) **Libertatea de exprimare nu poate prejudicia demnitatea**, onoarea, viața particulară a persoanei și nici dreptul la propria imagine.”

5.7. În cadrul sistemului instituțional regional de protecție a drepturilor omului, Convenția Europeană a Drepturilor Omului, ratificată de România prin Legea nr. 30 din 18 mai 1994, prevede în art.10 că: “orice persoană are dreptul la libertatea de exprimare” însă precizează în mod expres limitele acestui drept în aliniatul 2 al aceluiași articol: “exercitarea acestor libertăți, (n.n.) libertatea de exprimare, de opinie și libertatea de a primi sau de a comunica informații ori idei ce comportă îndatoriri și responsabilități, poate fi supusă unor formalități, condiții, restrângeri sau sancțiuni prevăzute de lege, care constituie măsuri necesare, într-o societate democratică, pentru ... protecția reputației sau a drepturilor altora.”

5.8. Raportându-ne la aspectele care fac obiectul petiției deduse soluționării, Colegiul constată că acestea vizează comentariile conținutului unui anunț cu caracter public, articol de presă, în cotidianul România Liberă „Scandal în Baia Mare: Romii, mutați cu forța într-un combinat toxic. ONG-urile trag un semnal de alarmă,,. Întrucât avalanșa de păreri și opinii rasiste și discriminatorii la adresa comunității rome din România, exprimate într-un cotidian de circulație, și anume, comentarii gen: „,Mai bine ți-ai vedea de treaba ta acolo și lasă-ne pe noi, românii care trebuie să îndure aceste animale, să stabilim.....,,.....ar trebui expulzați în SUA și Danemarca să se bucure acolo de drepturi și libertăți.....,,comentarii care nu au fost supuse unui filtru, ajungând astfel la public, se poate constata că reclamatul a permis un comportament manifestat în public, de instigare la ură, vizând atingerea demnității, crearea unei atmosfere de intimidare, ostilă, degradantă, umilitoare, îndreptat împotriva comunității de etnie romă din România.

5.9. Totodată, din analiza obiectului plângerii deduse soluționării, Colegiul Director se raportează și la jurisprudența CEDO pentru a defini limita dintre libertatea de exprimare și dreptul la demnitate.

5.10. Privind libertatea de exprimare, CEDO analizează trei aspecte:

a) legalitatea restrângerii, și anume existența unei baze legale interne, și calitatea normei juridice (legea trebuie să fie accesibilă, precisă și previzibilă în așa fel încât să se înțeleagă restrângerea în mod clar, totodată trebuie să permită estimarea consecințelor faptelor contrare legii);

b) legitimitatea restrângerii, ceea ce trebuie să fie prevăzută de Convenție (pentru securitatea națională, integritatea teritorială, siguranța publică, apărarea ordinii, prevenirea infracțiunilor, protecția sănătății, moralei, reputației sau a drepturilor altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale, pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești);

c) necesitatea retrângerii într-o societate democratică.

5.11. În acest sens, CEDO a elaborat un set de principii:

a) libertatea de exprimare constituie unul din fundamentele esențiale ale societății democratice, și una dintre condițiile de bază ale progresului societății și ale autorealizării individuale (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș.a.);

b) libertatea de exprimare nu vizează doar informațiile sau ideile primite favorabil sau considerate a fi inofensive sau indiferente, ci și cele care ofensează,

șochează sau incomodează statul sau orice parte a populației; acestea sunt cerințele pluralismului, toleranței și înțelegerii, fără de care nu poate exista o societate democratică; libertatea de exprimare are și excepții, dar care trebuie interpretate în mod strict, iar necesitatea oricărei restrângerii trebuie stabilite în mod convingător (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979; OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.)

c) exercitarea libertății de exprimare comportă obligații și responsabilități (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.); astfel, între altele, este legitimat să se includă obligația de a evita pe cât se poate expresii care, în mod gratuit, ofensează alții, profanează sau care reprezintă o ingerință în drepturile lor, care astfel nu contribuie la orice formă de dezbateră publică capabilă de a duce la un progres al relațiilor umane (OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 52 ș. a.);

d) toleranța și respectarea demnității umane constituie fundamentul democrației și societății pluraliste, prin urmare este necesar ca în societățile democratice să se sancționeze sau chiar să se prevină orice formă de expresii care diseminează, incită, promovează sau justifică ura bazată pe intoleranță, cu condiția ca orice formalitate, condiție, restricție sau amendă impusă să fie proporțională cu legitimitatea invocată (GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 40 ș. a.);

e) art. 17 al Convenției previne ca grupurile totalitare să exploateze în propriul interes principiile enunțate, întrucât scopul acestor grupări este de a distruge drepturile și libertățile; această prevedere se referă și la activitățile politice (GLIMMERVEEN și HAGENBEEK împotriva OLANDEI, 8348/78 și 8406/78, 11 octombrie 1979 ș. a.);

f) anumite expresii concrete reprezintă un limbaj al urii, care pot insulta indivizi sau grupuri de persoane, iar aceste expresii nu se bucură de protecția articolului 10 al *Convenției* (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 35; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 41 ș.a.);

g) se poate invoca necesitatea restrângerii libertății de exprimare în situația în care există o nevoie publică urgentă; statele au o anumită marjă de apreciere privind existența nevoii, dar această apreciere se completează cu supervizarea europeană atât a legislației cât și a modului de aplicare al legislației de instanțele independente; CEDO este împuternicit să ofere interpretarea în ce măsură restricția sau sancționarea este reconciliabilă cu libertatea de exprimare (OTTO-PREMINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 50; WINGROVE împotriva REGATULUI UNIT, nr. 19/1995/525/611, 25 noiembrie 1996, § 53; GÜNDÜZ împotriva TURCIEI, nr. 35071/97, 4 decembrie 2003, § 38 ș. a.);

j) în exercitarea supervizării, CEDO analizează atât conținutul cât și contextul afirmațiilor în cauză; restrângerea trebuie să fie proporțională cu legitimitatea restrângerii, autoritățile trebuie să justifice relevanța și suficiența lor (JERSILD împotriva DANEMARCEI [Marea Cameră], nr. 15890/89, 23 septembrie 1994, § 31

ș. a.); orice formalitate, condiție, restricție sau penalitate impusă considerată a fi necesară într-o societate democratică pentru sancționarea sau chiar prevenirea discriminării trebuie să fie proporționată cu scopul legitim urmărit (OTTO-PREMIINGER-INSTITUTE împotriva AUSTRIEI, nr. 13470/87, 20 septembrie 1994, § 49 ș. a.);

k) stabilirea pedepselor este în principiu de competența instanțelor naționale, CEDO consideră totuși că aplicarea pedepsei închisorii pentru o infracțiune în domeniul presei nu este compatibilă cu libertatea de exprimare a jurnaliștilor, decât în circumstanțe excepționale, mai ales atunci când au fost grav afectate alte drepturi fundamentale, ca de exemplu în cazul utilizării limbajului urii sau incitării la violență (CUMPĂNĂ și MAZĂRE împotriva ROMÂNIEI, nr. 33348/96, 17 decembrie 2004, § 115 ș. a.).

5.12. Având în vedere motivele expuse mai sus, Colegiul director constată că se întrunesc cumulativ elementele constitutive ale unei fapte de discriminare prevăzute de art. 2 alin. 1 coroborate cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată. Colegiul director apreciază că, în cauză, sunt elemente care să probeze faptele de discriminare de care este acuzată partea reclamată și care să conducă la angajarea răspunderii contravenționale.

5.13. Sintetizând, informațiile publicate pe site-ul cotidianului nu pot fi încadrate ca fapte de discriminare în accepțiunea art. 2 alin.1 din O.G. nr. 137/2000 republicată, însă comentariile ce au urmat acestor informații au un caracter discriminatoriu, astfel conchidem că partea reclamată avea obligația instituirii unei metode de filtrare a comentariilor ce urmau a fi postate de către cititorii articolului în cauză.

5.14. Colegiul director recomandă reclamatului instituirea unei metode de a filtra comentariile cititorilor, prin interzicerea unor cuvinte cheie, care ar putea aduce atingerii demnității umane.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Constatarea existenței unui tratament diferențiat, discriminatoriu potrivit **art. 2 alin. 1 coroborat cu art. 15 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată.

2. Totodată, Colegiul Director consideră că faptele mai sus menționate intră sub incidența prevederilor **art. 5 alin. 2 lit.a coroborat cu art. 7 alin. 3 din Ordonanța nr. 2 din 12 iulie 2001 privind regimul juridic al contravențiilor (*actualizată*)** conform cărora sancțiunea aplicabilă este **avertisment**. “Art.5 alin(2) Sancțiunile contravenționale principale sunt: a) avertismentul; Art.7 alin.(1) Avertismentul constă în atenționarea verbală sau scrisă a contravenientului asupra

pericolului social al faptei săvârșite, însoțită de recomandarea de a respecta dispozițiile legale. Alin.(2) Avertismentul se aplică în cazul în care fapta este de gravitate redusă și alin. (3) Avertismentul se poate aplica și în cazul în care actul normativ de stabilire și sancționare a contravenției nu prevede aceasta sancțiune.“

3. Recomandă părții reclamate să depună toate diligențele în vederea respectării principiului nediscriminării în ceea ce privește libertatea de exprimare care ar putea aduce atingere valorilor și drepturilor prevăzute de **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată.

4. O copie a hotărârii se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii:

Nu este cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita.

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului Director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

PANFILE ANAMARIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **OG 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.